

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 106. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848354864/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

Statuen af den rent danske Søhelt Niels Juel, som rejstes her 1881. Paa den ene Side af Sökkelen finder man det danske Rigs-vaaben, paa den anden Side det norske.

Dette er fuldstændig rigtigt. Paa en Flaade, hvis Mandskab baade bestod af Danske og Nordmænd, var Danskeren Niels Juel begge Rigernes Admiral. Noget lignende gælder i en lidt senere Tid Nordmanden Peter Tordenskjold. Han var begge Rigernes Sø-officer. Danmark har den samme Adkomst til ham som Nordmændene til Niels Juel. Men heller ikke mere.

Mange Danske vil utvivlsomt protestere herimod. De hævder, at Tordenskjold var en dansk Officer. De hævder ligeledes, at Holberg og Wessel var danske Forfattere. De skrev jo dansk, hørte den danske Litteratur til.

Ja, alle Datidens Nordmænd skrev dansk. Men var de derfor Danske? Paastanden involerer, at den norske Nation i Tiden mellem 1380 og 1814 slet ikke skulde have eksisteret, og lader sig kun opretholde ved fuldstændig Tilsidesættelse af det Faktum, at Danmark og Norge — i hvert Fald under Enevælden — var ligeberettigede Riger under fælles Konge og fælles Administration.

Det er rigtigt at begge disse Riger var en Stat. Men denne Stat var ikke mere dansk end den var norsk. Hovedstaden laa ganske vist i Danmark. Men Borgerne — og er det ikke dem en Stat er bygget af? — bestod af to fuldstændig ligeberettigede Nationer. Kongerne kaldte sig konsekvent Konger af Danmark og Norge.

Videnskaben har i Erkendelse heraf forlængst indført Betegnelsen den dansk-norske Stat. Men den danske Offentlighed bruger kun meget sjældent dette Udtryk.

Langt alvorligere end den i Virkeligheden ganske overfladiske danske Opfattelse af Norge som et dansk Land før 1814 er imidlertid Nordmændenes egen Underkendelse af deres Riges Stilling inden for den gamle Union.

For store norske Kredse staar Dansketiden som en Periode fuld af Forurettelse og Fornedrelse, ikke blot statsligt, men ogsaa øko-

nomisk, socialt og kulturelt, og den indre norske Kulturkamp mellem Landsmaal og Rigsmaal betragtes af mange som den sande Norskheds retfærdige Opgør med de fordærvelige Følger af en uværdig Fortid.

Er Norge da blevet forfordelt under den lange Union med Danmark? Det er aldeles givet, at den første Tid var en sort Tid for Norge. Men der kan næppe være Tvivl om, at man paa dette Punkt let gaar hen og forveksler Aarsag og Virkning. Hvis Norge ikke i Forvejen havde været et Land i Nedgang, vilde Unionen ikke være blevet af Varighed. Hvis Norge ligesom Sverige havde haft en levedygtig Adel, vilde det ogsaa, ligesom dette Land, kunne have frigjort sig fra Danmark.

Sagen er den, at Norge i det 15. Aarhundrede stod paa saa svage Fødder, at dets Selvstændighed under alle Omstændigheder vilde have været problematisk. Vi ser i 1449 et Glimt af, hvad der kunde være sket, hvis Danmark ikke havde holdt fast ved Norge. Den svenske Konge Karl Knutson Bonde var allerede hyldet i Hamar. Norge i Union med Sverige allerede i 1449! Hvor langt større Chancer vilde Svenskerne ikke have haft for ganske at absorbere Norge. Den Tanke ligger ganske nær, at Forholdet kunde være blevet som mellem England og Skotland.

Medens det er givet, at Norge i den første Del af Unionstiden laa under for det danske Vælde, nærmere bestemt den danske Adel, saa var dette ikke Tilfældet efter Enevældens Indførelse, og navnlig ikke i det sidste Hundredeaar før 1814. Læser man moderne Historikere, f. Eks. Nordmanden Sverre Steen, der i det nyudkomne Værk, *Det norske Folks Liv og Historie*, har behandlet Perioden 1720-1770, saa faar man et alt andet end mørkt Billede af Forholdene i Norge. Ganske vist er der det alvorlige Ankepunkt mod Regeringen, at denne i for høj Grad favoriserede København frem for de norske Handelsbyer. Men der er hertil at sige, at det ikke var i sin Egenskab af dansk By, men i sin Egenskab af Fællesstatens Hovedstad, at København nød saa store Fortrin. Sammenlignet med Datidens danske Provinsbyer havde de norske Stæder